

Perusopetuksen iltapäivä

Kehitysvammaisten Tukiliiton tilaisuus 20.11.2017
Tampere

Aluehallintoviraston tehtävät opetukseen ja koulutukseen liittyvissä oikeusturva-asioissa

- Aluehallintovirasto voi kantelun perusteella tutkia, onko esi- ja perusopetuksen tai toisen asteen koulutuksen järjestäjä toiminut lainmukaisesti
 - hallinnollinen ohjaus
 - kahta vuotta vanhempaa asiaa ei tutkita, ellei erityistä syytä
 - vuosittainen lukumäärä keskimäärin 35–45, tavoitekäsittelyaika 8 kk
- Aluehallintovirasto toimii muutoksenhakuviranomaisena tiettyihin yksittäistä oppilasta tai opiskelijaa koskeviin päätöksiin
 - suurin asiaryhmä koulupaikka- ja opiskelijavalintapäätökset
 - vuosittainen lukumäärä keskimäärin 60–95, tavoitekäsittelyaika 3 kk
- Aluehallintovirastolle ei ole säädetty koulutuslaeissa yleistä ohjaus- ja valvontatoimivaltaa
 - ei toimivaltaa opetuksen tai koulutuksen järjestäjää sitovien määräysten tai kieltojen antamiseen
 - neuvontaa ja ohjausta annetaan kuitenkin paljon, lisäksi järjestetään koulutusta opetushenkilöstölle

Mitä asioita kanteluissa on noussut esille?

- Kantelu LSSAVI/2178/06.06.01/2013: menettely oppilaan opetuksen ja tuen (erityisesti henkilökohtaisen koulunkäyntiavustajan) järjestämisessä, koulussa tapahtuneen kiusaamistilanteen selvittäminen
 - päätös 7.2 2014: käsityksen ilmaisu kodin ja koulun välisen yhteistyön järjestämisestä esiopetuksesta perusopetukseen siirryttäessä, oppilasta koskevan päätöksen perusteena olevien suullisesti esitettyjen selvitysten ja näkemysten huolellista kirjaamisesta sekä oppilaiden välisen riitatilanteen riittävästä selvittämisestä
- Kantelu LSSAVI/4595/06.06.01/2013: menettely oppilaan opetuksen ja tuen järjestämisessä ja siihen liittyvien asiakirjojen laatimisessa
 - päätös 18.6.2014 : huomion kiinnittäminen viivytyksettömään päätöksentekoon ja asiakirjojen laatimiseen sekä vanhempien ja päiväkodin (esiopetuksen) henkilökunnan välisen yhteistyön järjestämiseen

Mitä asioita kanteluissa on noussut esille?

- Kantelu LSSAVI/4264/06.06.01/2014: oppilaaseen kohdistetut rajoittamistoimenpiteet ja turvallisen oppimisympäristön toteutuminen, oppilasta koskevien salassa pidettävien tietojen käsittely koulussa, erityisluokanopettajan ja vanhempien välinen yhteistyö
 - päätös 18.12.2014: erityisluokanopettaja ja koulun muu henkilökunta toiminut lainmukaisesti, ei hallinnollista ohjausta
- Kantelu LSSAVI/5585/06.06.01/2014: oppilaan opetuksen ja oppimisen tuen järjestäminen ja siihen liittyvien asiakirjojen laatiminen
 - päätös 6.2.2015: erityisopettaja ja koulun muu henkilökunta toiminut lainmukaisesti, ei hallinnollista ohjausta
- Kantelu LSSAVI/1771/06.06.01/2015: erityisopetuksen oppilaiden eristäminen muista samanikäisistä oppilaista ja heidän opetuksensa järjestäminen, terapioiden toteuttamisen kieltäminen koululla
 - päätös 20.7.2015: koulussa toimittu lainmukaisesti, ei hallinnollista ohjausta

Mitä asioita kanteluissa on noussut esille?

- Kantelu LSSAVI/2033/06.06.01/2015: menettely oppilaan opetuksen ja tuen järjestämisessä, huoltajien kuuleminen ennen erityisen tuen päätöksen tekemistä, kotiopetusjaksojen toteuttaminen
 - päätös 6.8.2015: kiinnitetty huomioita päätöksen tekemiseen opetuksen ja erityisen tuen järjestämistä muutettaessa sekä kunnan velvollisuuteen järjestää opetusta riittävä tuntimäärä, jos oppilaalle järjestetään opetusta kotona
- Kantelu LSSAVI/3154/06.06.01/2016: vähimmäistuntimääriä, valinnaisaineita ja ryhmäkokoja koskevien säännösten ja määräysten noudattaminen erityisopetuksen oppilaiden opetuksen järjestämisessä, oppilaiden integrointi yleisopetukseen, epäpätevien sijaisten käyttäminen opetuksessa
 - päätös 18.8.2017: kiinnitetty huomiota tietojen kirjaamisesta HOJKS:iin OPS:n perusteiden mukaisesti sekä siihen, että opetuksen vähimmäis-tuntimäärästä ei poiketa, ellei siihen ole oppilaan edun kannalta perustel-tua syytä

Mitä asioita kanteluissa on noussut esille?

- lisäksi ilmaistu käsitys oppiaineiden opetuksen vähimmäistuntimääristä poikkeamisesta päättämisestä ja päätöksenteossa noudatettavasta menettelystä, pääsääntöisen opetusryhmän osoittamisesta erityisen tuen oppilaalle ja oppilaan integroinnista yleisopetuksen ryhmään, oppilaan opetusryhmien kirjaamisesta kussakin oppiaineessa henkilökohtaiseen opetuksen järjestämistä koskevaan suunnitelmaan ja suunnitelman tarkistamisesta opetusjärjestelyjen muuttuessa sekä sijaisuusjärjestelyistä ilmoittamisesta huoltajille

Mitä vaatimuksia muutoksenhakuasioissa on esitetty?

- Valitukset LSSAVI/2631/06.06.02/2012 ja LSSAVI/2811/06.06.02/2013: vaatimus oppilaan opetuksen järjestämisestä oman asuinkunnan koulussa
 - kunta tehnyt päätökset 2012 ja 2013 oppilaan opetuksen ja tuen järjestämisestä toisen kunnan koulussa erityisopetuksen pienryhmässä
 - AVI:n päätös 2.8.2012: kunnan päätöstä muutettu, niin että oppilaan lähikoulu on toisen kunnan koulu lukuvuonna 2012–2013, jolloin selvitetään edellytykset järjestää oppilaan opetus omassa asuinkunnassa
 - Vaasan hallinto-oikeuden päätös 19.12.2012: huoltajien valitus hylätty
 - AVI:n päätös 9.9.2013: kunnan päätös kumottu ja asia palautettu kuntaan uudelleen käsiteltäväksi ja ratkaistavaksi lähikoulun osoittamiseksi ja erityisen tuen järjestämiseksi oppilaalle oman asuinkunnan koulussa ja tarvittaessa erityisin opetusjärjestelyin osittain kotona

Mitä vaatimuksia muutoksenhakuasioissa on esitetty?

- Valitus LSSAVI/1808/06.06.02/2013: vaatimus oppilaan opetuksen ja tuen järjestämisestä edelleen oman asuinalueen lähikoulussa yleisopetuksen ryhmässä
 - kunta tehnyt päätöksen opetuksen ja tuen järjestämisestä toisessa koulussa pääsääntöisesti erityisopetuksen pienryhmässä
 - AVI:n päätös 26.6.2013: huoltajien valitus hylätty koulupaikan ja pääsääntöisen opetusryhmän osalta, muiden erityisen tuen päätöksessä (POL 17.2 §:n mukaan) määrättävien asioiden osalta kunnan päätös kumottu ja palautettu kunnalle uudelleen käsiteltäväksi ja ratkaistavaksi
 - Vaasan hallinto-oikeuden päätös 6.11.2013: huoltajien valitus hylätty
- Valitukset LSSAVI/3721/06.06.02/2013 ja LSSAVI/6432/06.06.02/2014
 - kunta tehnyt 2013 päätöksen oppilaan lähikoulun vaihtamisesta kouluun, johon kunnassa asuvien kehitysvammaisten lasten opetus keskitetty
 - ensimmäinen valitus: vaatimus oppilaan opetuksen ja tuen järjestämisestä omaa asuinaluetta toiseksi lähimpänä olevassa koulussa

Mitä vaatimuksia muutoksenhakuasioissa on esitetty?

osittain erityisopetuksen ja osittain yleisopetuksen ryhmässä, jollei opetusta ja tukea voida järjestää edelleen oman asuinalueen koulussa

- AVI:n päätös 21.11.2013: kunnan päätös kumottu ja asia palautettu kunnalle uudelleen käsiteltäväksi koulupaikka-asian ratkaisemiseksi samanaikaisesti erityisen tuen järjestämisestä päätettäessä (päätoöstä tarkistettaessa)

- kunta tehnyt päätöksen 2014 oppilaan lähikoulun vaihtamisesta ja erityisen tuen päätöksen tarkistamisesta määräten pääsääntöiseksi opetusryhmäksi erityisopetuksen pienryhmän

- toinen valitus: vaatimus oppilaan opetuksen ja tuen järjestämisestä oman asuinalueen 5–9 vuosiluokkien koulussa lukuvuodesta 2015–2016 alkaen ja päätöksen kumoamisesta myös siltä osin kuin siinä on päätetty tiettyjen oppiaineiden oppimäärien yksilöllistämistä

- AVI:n päätös 24.2.2015: valitus hylätty lukuun ottamatta päätöstä kolmen oppiaineen oppimäärän yksilöllistämistä, miltä osin päätös kumottu ja asia palautettu kunnalle uudelleen käsiteltäväksi

- Vaasan hallinto-oikeuden päätös 27.10.2015: valitus hylätty

Mitä vaatimuksia muutoksenhakuasioissa on esitetty?

- Valitus LSSAVI/3520/06.06.02/2014: vaatimus oppilaan opetuksen ja tuen järjestämisestä toisen kunnan erityiskoulussa
 - kunta tehnyt päätöksen oppilaan opetuksen ja tuen järjestämisestä asuinkunnan koulussa määräten pääsääntöiseksi opetusryhmäksi erityisopetuksen pienryhmän
 - AVI:n päätös 4.9.2014: valitus hylätty
- Valitus LSSAVI/3518/06.06.02/2014: vaatimus oppilaan opetuksen ja tuen järjestämisestä edelleen nykyisessä koulussa yleisopetuksen ryhmässä (musiikkiluokalla)
 - kunta tehnyt päätöksen oppilaan lähikoulun vaihtamisesta ja erityisen tuen päätöksen tarkistamisesta määräten pääsääntöiseksi opetusryhmäksi erityisopetuksen pienryhmän
 - AVI:n päätös 18.9.2014: valitus hylätty
 - Vaasan hallinto-oikeuden päätös 4.5.2015: AVI:n ja kunnan päätökset kumottu ja määrätty, että oppilaan opetus ja tuki järjestetään nykyisessä koulussa ja opetusryhmässä

Mitä vaatimuksia muutoksenhakuasioissa on esitetty?

- Valitus LSSAVI/2335/06.06.02/2015: vaatimus oppilaan opetuksen ja tuen järjestämisestä terveydentilan perusteella muussa kuin kunnan osoittamassa koulussa
 - kunta tehnyt päätöksen oppilaan opetuksen ja tuen järjestämisestä esiopetuksesta alkaen koulussa, johon kehitysvammaisten oppilaiden opetus on kunnassa keskitetty, ja määrännyt pääsääntöiseksi opetusryhmäksi erityisopetuksen pienryhmän
 - AVI:n päätös 3.7.2015: valitus hylätty
 - Vaasan hallinto-oikeuden päätös 7.12.2015: valitus hylätty
- Valitus LSSAVI/4625/06.06.02/2015: vaatimus oppilaan opetuksen ja tuen järjestämisestä hänen kotonaan
 - kunta tehnyt päätöksen huoltajien vaatimuksen hylkäämisestä, osoittanut aiemmalla päätöksellä oppilaan lähikouluksi toisen kunnan koulun ja pääsääntöiseksi opetusryhmäksi erityisopetuksen pienryhmän
 - AVI:n päätös 22.12.2015: valitus hylätty

Mitä vaatimuksia muutoksenhakuasioissa on esitetty?

- Valitus LSSAVI/2716/06.06.02/2015 ja oikaisuvaatimus LSSAVI/2706/06.06.02/2016
 - kunta tehnyt 2015 päätöksen oppilaan esiopetuksen järjestämisestä toisen kunnan yläkouluun sijoitetussa, esi–2. luokan oppilaille tarkoitettussa erityisopetuksen ryhmässä
 - valitus: vaatimus esiopetuspaikan osoittamisesta oman asuinalueen lähikoulun esiopetusryhmästä
 - AVI:n päätös 2.7.2015: päätös kumottu ja asia palautettu kunnalle uudelleen käsiteltäväksi esiopetuspaikan osoittamisesta ja erityisen tuen järjestämisestä omaa asuinaluetta lähellä sijaitsevan koulun esiopetusryhmässä
 - kunta tehnyt 2016 päätöksen oppilaan perusopetuksen järjestämisestä samassa paikassa kuin 2015 tehdyssä päätöksessä
 - oikaisuvaatimus: vaatimus koulupaikan osoittamisesta oman asuinalueen lähikoulusta
 - AVI:n päätös 6.7.2016: päätös kumottu ja asia palautettu kunnalle uudelleen käsiteltäväksi menettelyvirheen vuoksi

Tapauksista ja yhteydenotoista esille nousevia huomioita

- Oppilas on kouluasioissa asianosainen HL 11 §
- Oppilaan huoltajalla tai muulla laillisella edustajalla on oikeus käyttää puhevaltaa oppilaan asiassa HL 14 §
 - huoltajalla tai muulla laillisella edustajalla oikeus hakea perusopetuslaissa säädettyä etuutta tai palvelua oppilaalle -> opetuksen järjestäjän tehtävä päätös
- Kuuleminen HL 34 §
 - oppilaalle ja / tai hänen huoltajalleen tai muulle lailliselle edustajalleen annetaan tilaisuus tutustua päätöksen perusteena oleviin asiakirjoihin, lausua niistä näkemyksensä ja tuoda oman näkemyksen tueksi selvitystä
 - suullisesti tai kirjallisesti
 - oppilaan kuuleminen POL 17.3 §
- Päätöksenteon perusteena olevat suullisesti esitetyt selvitykset on kirjattava HL 42 §
- Oppimisen tukea koskevat asiakirjat (pedagoginen arvio / selvitys, oppimissuunnitelma, HOJKS) ovat koulun asiakirjoja, joiden sisällöstä päättää niiden laatija

Tapauksista ja yhteydenotoista esille nousevia huomioita

- Asiasta, josta on tehtävä hallintopäätös, ei voida sopia huoltajan tai muun laillisen edustajan kanssa
 - opetuksen järjestämisestä osittain tai kokonaan oppilaan kotona on tehtävä päätös
- Erityisen tuen oppilaan koulupaikan vaihtaminen edellyttää aina erityisen tuen päätöksen tarkistamista, jos tuen järjestäminen muuttuu
- Erityisen tuen päätöksessä päätettävät asiat POL 17.2 §
 - 1) pääsääntöinen opetusryhmä
 - 2) avustajapalvelut ja muut POL 31 §:ssä tarkoitetut opetuspalvelut ja erityiset apuvälineet
 - 3) perusopetuksen oppimäärästä poikkeaminen: oppiaineen oppimäärän yksilöllistäminen, oppiaineen opiskelusta vapauttaminen, oppiainejaosta poikkeaminen, toiminta-alueittain opiskelu
 - kyseisistä asioista määrättävä nimenomaan erityisen tuen päätöksessä, ei voida delegoida päätettäväksi HOJKS:ssa, joka on erityisen tuen päätöksen täytäntöönpanoa koskeva asiakirja

Tapauksista ja yhteydenotoista esille nousevia huomioita

- erityisen tuen päätöksessä määrättävä, onko oppilaalla henkilö- vai ryhmäkohtainen avustaja (kokoaikainen / osa-aikainen)

päätöksestä on käytävä selvästi ilmi yksilöity tieto siitä, mihin asianosainen on oikeutettu tai velvoitettu taikka miten asia on muutoin ratkaistu HL 44.1 §:n 3 k.

■ Milloin on päätettävä erityisen tuen antamisesta?

1) oppilas tarvitsee erityisopetusta ja osa-aikainen erityisopetus ja muu tehostettuun tukeen kuuluva tuki ei riitä

- erityisopetusta antaa erityisopettaja POA 1 §

- tehostetun tuen sisältö POL 16 a §

Tehostettu tuki sisältää oppilaalle annettavia, erityisesti 16, 31 ja 31 a §:ssä tarkoitettuja tukimuotoja sekä tarvittavia pedagogisia järjestelyjä.

2) oppilaan opetuksessa on poikettava perusopetuksen oppimäärästä eli oppimistavoitteita on madallettava

3) oppilas otetaan pidennetyn oppivelvollisuuden piiriin?

- POL 31 §:ssä tarkoitettujen palvelujen saaminen ei edellytä erityisen tuen päätöstä ("muulla erityistä tukea tarvitsevalla oppilaalla" ei tarkoiteta pelkästään POL 17 §:ssä tarkoitettua erityistä tukea saavaa oppilasta)

Aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestäminen erityishuoltona

- LSSAVI katsonut, että kehitysvammadiagnoosi ei ole edellytys kehitysvammaisten erityishuollosta annetussa laissa tarkoitettujen palvelujen saamiselle, vaan henkilön toimintakyky ratkaise oikeuden saada erityishuoltoa
 - Vaasan hallinto-oikeus katsonut samoin, korkein hallinto-oikeus ei ole ottanut asiaan kantaa (kunnan erityishuollon johtoryhmän valitus jätetty tutkimatta päätöksellä 8.6.2017/2771)
- LSSAVI katsonut, että lapselle, jolla on oikeus saada erityishuoltoa, on järjestettävä koulupäivien aikainen aamu- ja iltapäivätoiminta (aamu- ja iltapäivähoito) erityishuoltona, koska tarve johtuu lapsen kehitysvammasta tai -häiriöstä ja koska perusopetuslaissa tarkoitettun aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestäminen on kunnalle vapaaehtoista
 - Vaasan hallinto-oikeus katsonut samoin, korkein hallinto-oikeus ei ole ottanut asiaan vielä kantaa

Kiitos!

kreeta.polonen@avi.fi

p. 0295 018 584